

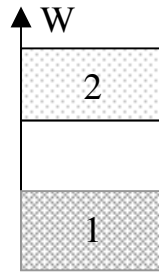
CHƯƠNG 4: ĐẠI CƯƠNG VỀ CHẤT BÁN DẪN

(SEMI CONDUCTOR)

Người ta chia các vật liệu điện ra làm 3 nhóm chính là : chất dẫn điện, chất cách điện và chất bán dẫn.

Người ta bảo rằng, chất bán dẫn (Semi – conductor) là chất có điện trở suất trung bình giữa chất dẫn điện (kim loại) và chất cách điện (điện môi)

- *Chất dẫn điện có điện trở suất $\rho = 10^{-6} \div 10^{-4} \Omega m$.*
- *Chất bán dẫn có điện trở suất $\rho = 10^{-4} \div 10^{+4} \Omega m$*
- *Chất cách điện có điện trở suất $\rho = 10^{+4} \div 10^{+10} \Omega m$*

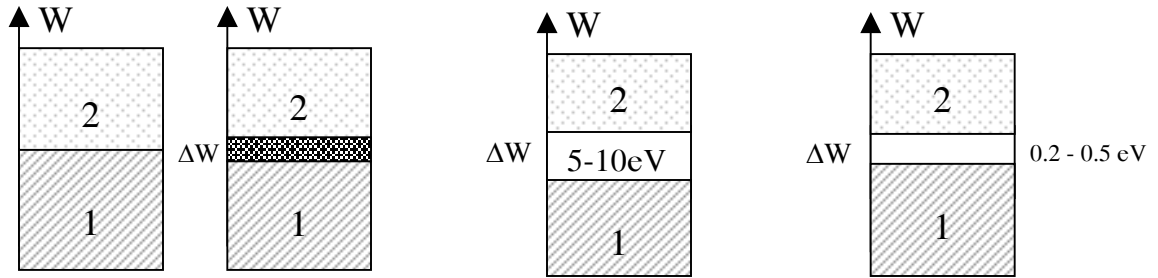

Hình 4-1-1: Đồ thị năng lượng của chất rắn

Miền (1) được gọi là miền hoá trị hay miền đầy: là miền bị lấp hoàn toàn bởi các e.

Miền (2) miền dẫn: là miền năng lượng chưa bị các e chiếm hết.

Ở giữa là miền cấm: là miền năng lượng không có các e chiếm giữ.

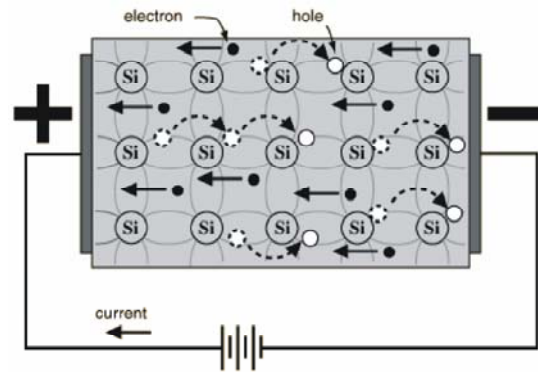
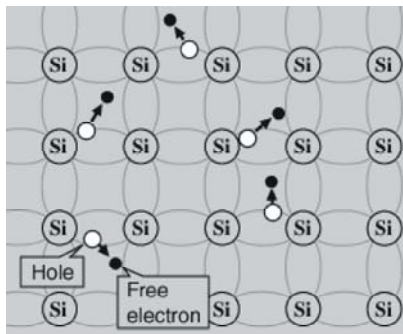

Hình 4-1-2: Đồ thị năng lượng của chất dẫn điện

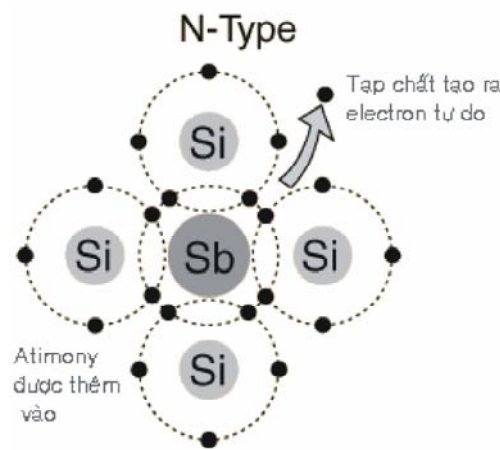
Chất cách điện

Chất bán dẫn

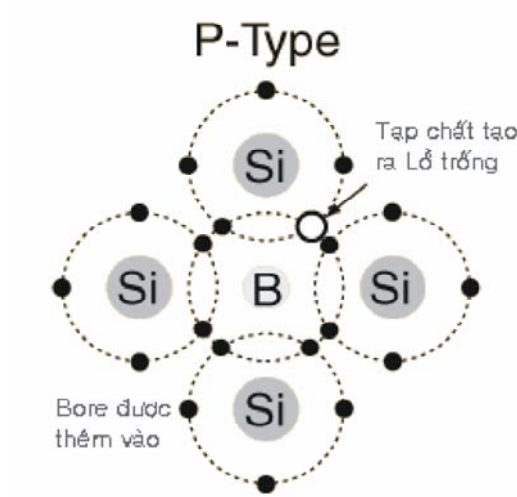
CƠ CHẾ DẪN ĐIỆN CỦA HẠT DẪN

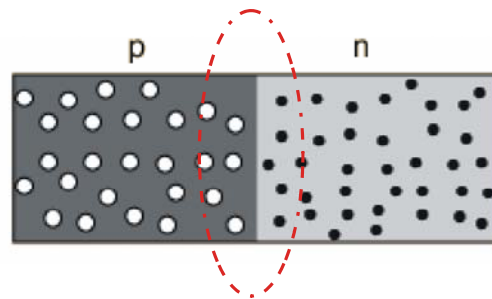
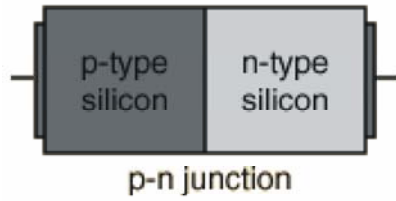
CHẤT BÁN DẪN LOẠI N (Negative)

CHẤT BÁN DẪN LOẠI P (Positive)

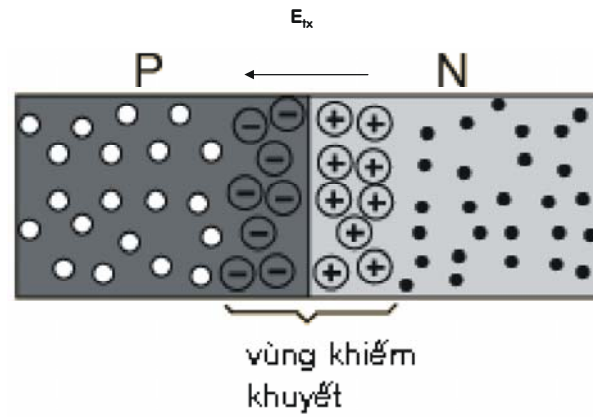

TIẾP XÚC P-N (CHUYỂN TIẾP P-N)

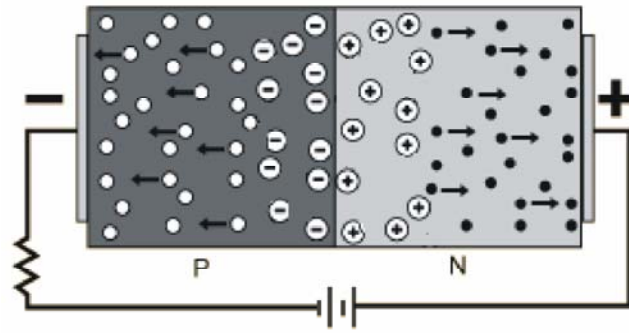

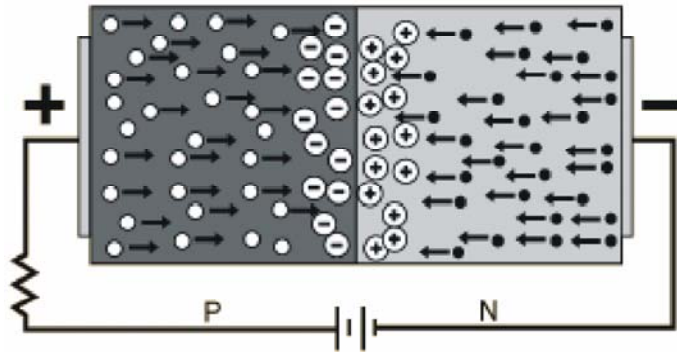
TIẾP XÚC P-N KHI KHÔNG CÓ ĐIỆN TRƯỜNG NGOÀI

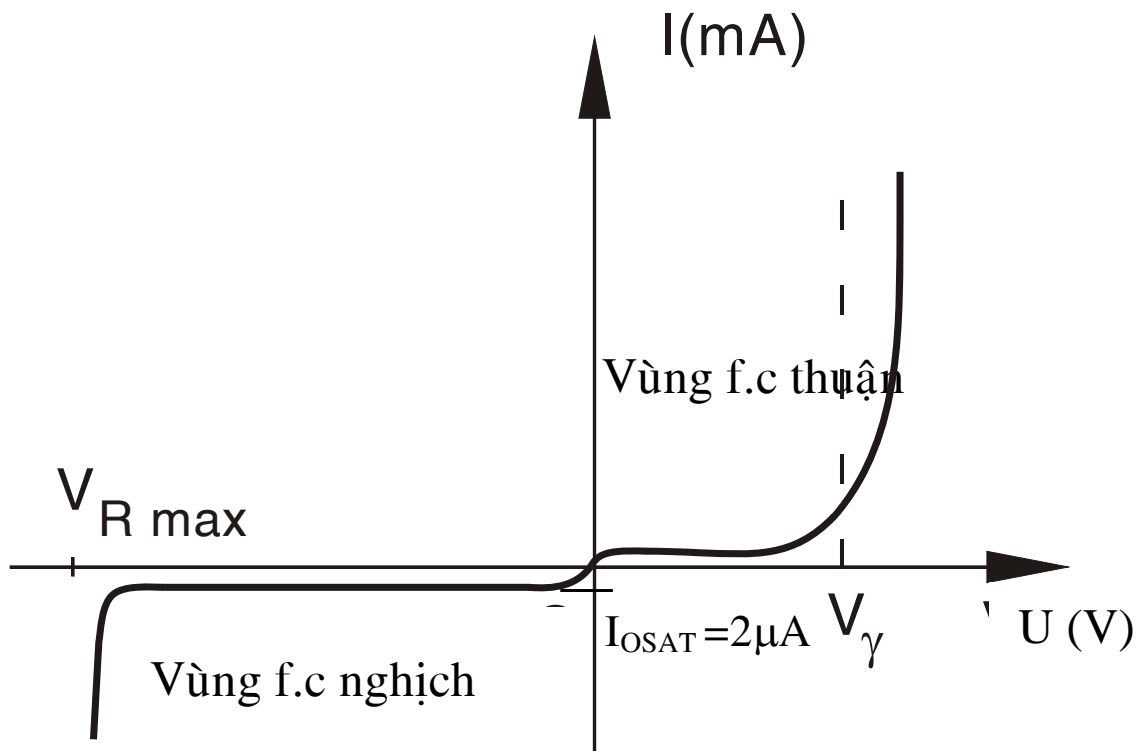
TIẾP XÚC P-N KHI CÓ ĐIỆN TRƯỜNG NGOÀI

TIẾP XÚC P-N KHI CÓ ĐIỆN TRƯỜNG NGOÀI (PHÂN CỰC THUẬN)

ĐẶC TUYẾN V-A CỦA MỐI NỐI P-N

Hình 4-1-10: Đặc tuyến V-A của mối nối P-N

$$I_{P-N} = I_{osat} \left(e^{\frac{q|U|}{kT}} - 1 \right)$$

Ở nhiệt độ phòng 25°C hay 298°K , người ta định nghĩa hệ số nhiệt V_T :

$$V_T = \frac{KT}{q} = \frac{1,38.10^{-23}.298}{1,6.10^{-19}} = 25mV$$

Vậy dòng qua lớp tiếp xúc P-N:

$$I_{P-N} = I_{osat} \left(e^{\frac{|U|}{25mV}} - 1 \right)$$

Tóm lại :

- **Khi phân cực nghịch lớp tiếp xúc P-N** : Vùng nghèo mở rộng, dòng qua lớp tiếp xúc nhỏ bằng dòng trôi của hạt thiểu số: $I = - I_{\text{osat}}$ (rất bé)

- **Khi phân cực thuận lớp tiếp xúc P-N**: Vùng nghèo hẹp, dòng qua lớp tiếp xúc lớn và tăng theo điện áp, là dòng Ikt của hạt đa số: $I_{\text{P-N}} = I_{\text{osat}} \cdot e^{U/25\text{mV}}$

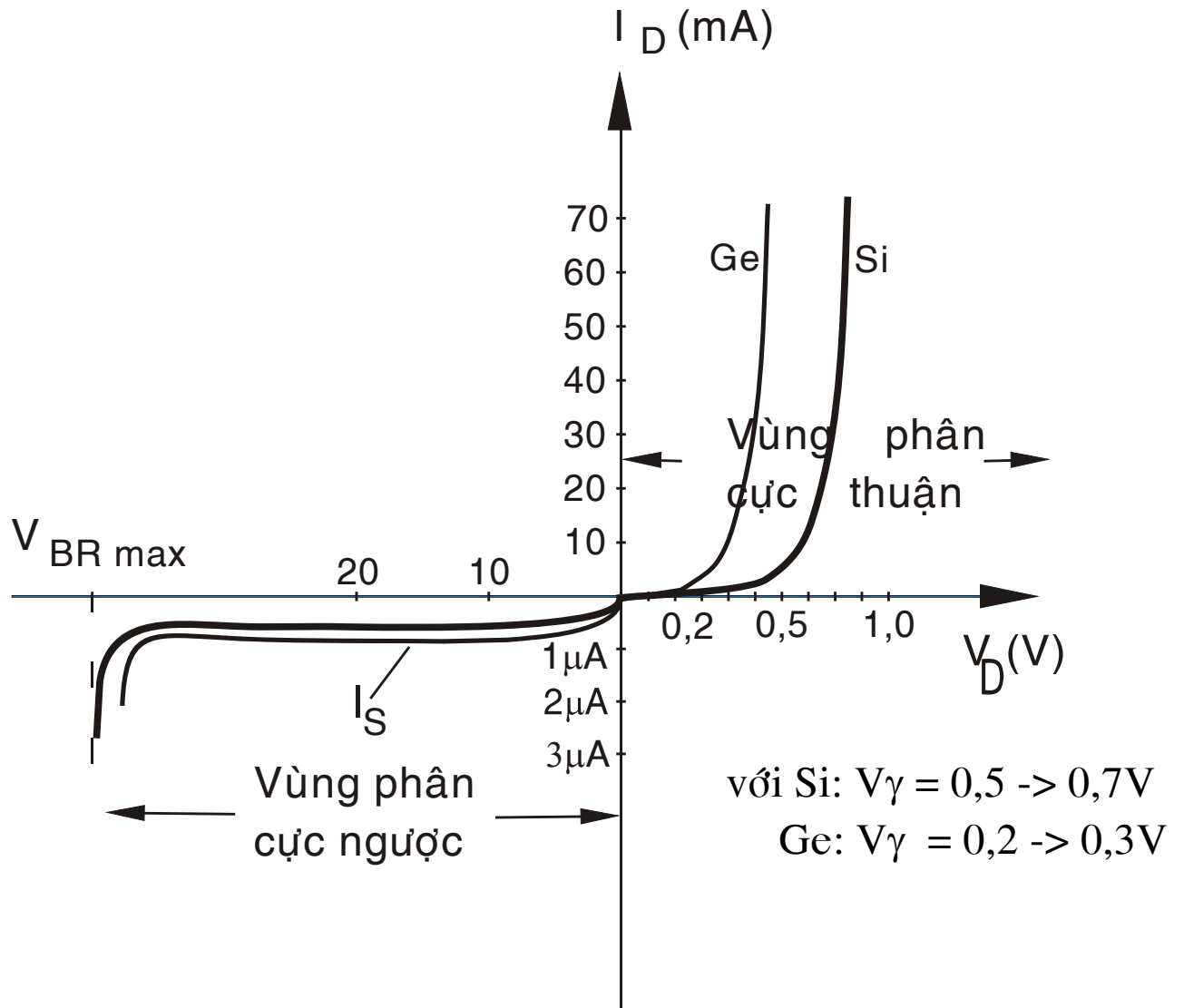
DIODE BÁN DẪN

Thông thường ký hiệu diode thường bắt đầu : **1N**,
Hình dạng như hình vẽ, thân có màu đen thì vạch sẽ có màu tương
phản. Vạch ngang trên diode dùng để xác định chân Kathode (K)

VD: 1N 4001 ; 1N 4007; 1N 5406 ; 1N 1206

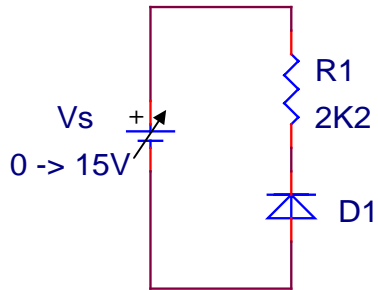
ĐẶC TUYẾN VOLT – AMPRE CỦA DIODE

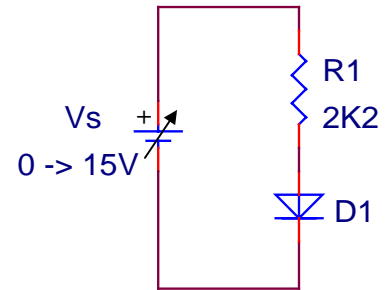
$$I_D = I_{osat} \left(e^{\frac{V_D}{25mV}} - 1 \right)$$

MẠCH KHẢO SÁT ĐẶC TUYẾN V – A CỦA DIODE

Hình 4-2-4: Mạch khảo sát Diode khi phân cực nghịch

Khi phân cực thuận

ẢNH HƯỞNG CỦA NHIỆT ĐỘ LÊN DIODE

- Khi nhiệt độ tăng , thì V_γ giảm:

$$\frac{\Delta V_\gamma}{\Delta T} = K_v$$

với $K_v = -2,5\text{mV}/^\circ\text{C}$ (đối với Ge) = $-2\text{mV}/^\circ\text{C}$ (đối với Si)

- Khi nhiệt độ tăng , thì dòng bão hòa ngược I_{osat} tăng

$$I_{\text{osat}} = I_{\text{osat (R)}} \cdot e^{K_I (T - 25)}$$

với $I_{\text{osat (R)}}$: dòng điện rỉ ở nhiệt độ phòng 25°C

K_I : hệ số nhiệt = $0,07/^\circ\text{C}$ (đối với Ge) = $0,12/^\circ\text{C}$ (đối với Si)

T : nhiệt độ môi trường

I_{osat} : dòng rỉ ở nhiệt độ T

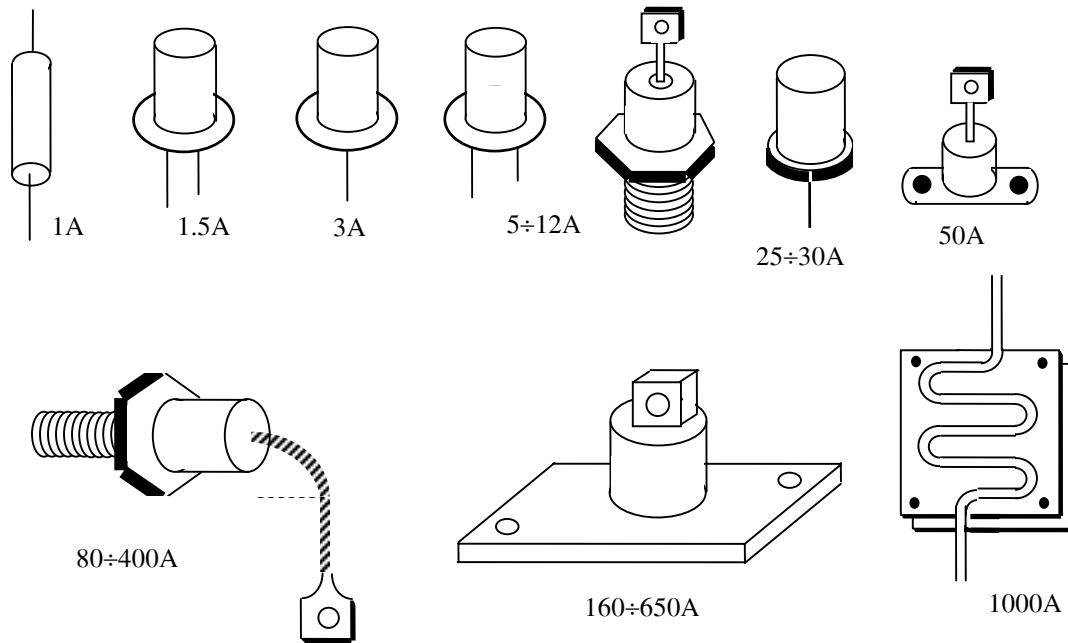
CÁC THÔNG SỐ KỸ THUẬT CỦA DIODE

- Chất bán dẫn chế tạo để có V_F (V_γ) .
- I_{Fmax} : dòng điện thuận tối đa
- $V_{BR max}$ (hay V_{PIV} : peak reverse voltage) : điện áp ngược tối đa
- I_{Rmax} (I_s) dòng điện nghịch tối đa.

Ví Dụ :

Mã số	Chất	I_{Fmax}	V_{Rmax}	I_s	Công dụng
1N4001	Si	1 ^A	50v	5 μ A	Nắn dòng
1N4002	Si	1 ^A	100v	5 μ A	Nắn dòng
1N4004	Si	1 ^A	400v	5 μ A	Nắn dòng
1N4007	Si	1 ^A	1000v	5 μ A	Nắn dòng
1N5404	Si	3 ^A	400v	5 μ A	Nắn dòng
1N5408	Si	3 ^A	1000v	5 μ A	Nắn dòng

HÌNH DẠNG CỦA MỘT SỐ DIODE

Hình 4-2-5: Hình dạng một số diode

ĐIỆN TRỞ VÀ TỤ CỦA DIODE

1. Điện trở tĩnh : R_{DC}

Tại điểm hoạt động trên đặc tuyến, điện trở tĩnh của diode được xác định theo công thức:

$$R_{DC} = \frac{V_D}{I_D} \text{ (}\Omega\text{)}$$

Ví dụ như hình vẽ 4-2-6,

Ở điểm Q : $R_{DC} = 0.8V / 20mA = 40 \text{ (}\Omega\text{)}$

Tại Q' : $R_{DC} = 0.5 / 2mA = 250 \Omega \text{ (pcthận)}$

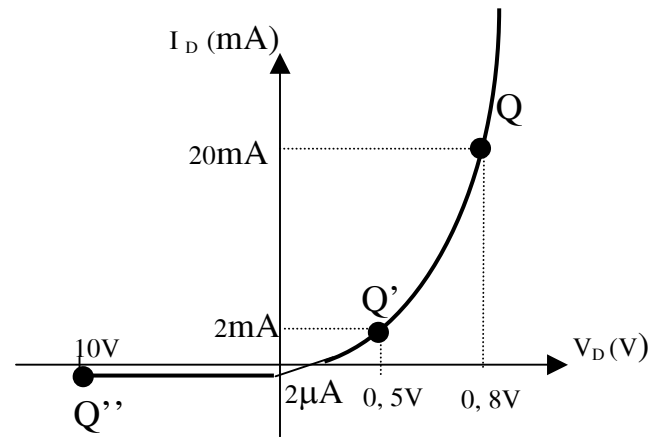
Tại Q'' : $R_{DC} = -10 / -2\mu A = 5M\Omega \text{ (pc nghịch)}$

Nhận xét :

Khi phân cực thuận : I_D tăng lên mạnh $\Rightarrow R_D$ nhỏ

Khi phân cực nghịch : I_D rất nhỏ $\Rightarrow R_D$ lớn

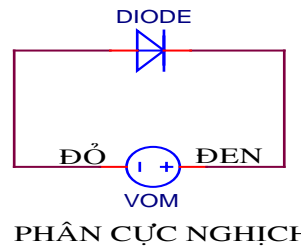
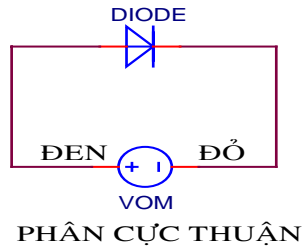
$\Rightarrow$ Người ta lợi dụng tính chất này để đo thử diode bằng đồng hồ VOM.

Hình 4-2-6

CÁCH ĐO THỬ – KIỂM TRA DIODE:

- Để VOM ở giai R x 100 :

Hình 4-2-7: Cách đo thử diode

- Nếu $R_t = R_{ng} = 0\Omega$: Diode nối tắt
- Nếu $R_t = R_{ng} = \infty \Omega$: Diode đứt

2. Điện trở động : r_d

$$r_d = \Delta V_D / \Delta I_D = dV_D / dI_D$$

Ở nhiệt độ phòng (25^0C), ta có $KT/q = 25\text{mV}$, nên

$r_d = 25(\text{mV})/I_D(\text{mA})$

3. Tụ của mối nối p – n :

a. Tụ của diode khi phân cực ngược:

$$C_p = \epsilon \frac{S}{d}$$

Với $\epsilon = \epsilon_0 \times 11,7$ (Si)

$\epsilon = \epsilon_0 \times 15,8$ (Ge)

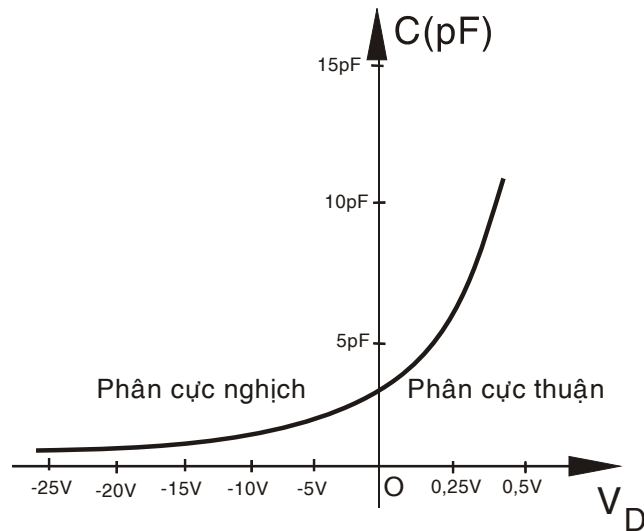
và $\epsilon_0 = 8,85 \times 10^{-12} \text{F/m}$

S: tiết diện của mối nối P-N

d: Độ rộng vùng nghèo

b. Tụ của diode khi phân cực thuận:

$$C_D = \frac{dQ}{dV} \quad : \text{được gọi là tụ khuếch tán}$$

Hình 4-2-8: Đặc tuyến của tụ chuyển tiếp C_T và tụ khuếch tán C_D của một diode Si